

Miljööväärtused linnas. Tekst Lilian Hansar.

Keskkonnaministeerium, 2004, lk. 16-17.

Teoreetilised alused. Mõistete tähendused.

Autentsus

Autentsus tähendab Eesti keeles usaldusväarsust ja ehtsust. Etümoloogiliselt on sõna autentne tuletatud kreeka keelsest. Ladina keeles tuleneb see sõnast auctor (isik, kes paneb millelegi aluse, looja, esivanem, alustaja, informatsiooniallikas, mille õigsuse garantiiks ta ühtlasi on).

Olla autentne viitab konkreetsele juhtumile, kirjeldades kedagi või midagi autonoomselt, teistest sõltumatult eksisteerimas. See tähistab nii vormi kui sisu originaalsust, loomingulisust, kordumatust, unikaalsust, siirust, tõelisust, erakorralisust või ehedust. Autentsust on võimalik defineerida kui nähtust, mis toetab ja tunnustab iseend ning ammutab endast usku ja autoriteetsust. Autentsus viitab millelegi loovale, st millelegi spetsiifilisele ja unikaalsele, erinedes seega identsest kui universaalsest, mille all mõistetakse eelkõige sarnast liiki, reproduktsiooni, koopiat või rekonstruktsiooni.

Kultuuripärandi konserveerimise puhul kasutatakse terminit autentsus iseenesest mõistetavana. 20. saj alguses sõnastas Alois Riegl väärtuse, mille nimetas ajaväärtuseks (*Alterswert*). Ta pidas seda kaasaegseks nähtuseks, mis avaldus ajaloolise hoone nähtava vananemise protsessina. Sellest järelduvalt on kogu restaureerimisprotsessi taotlus säilitada aja jäljed ning seada prioriteediks konserveerida ajalooline autentsus, muutused ja lisandid, samuti paatina. Autentsus on suhteline mõiste. See on seotud mälestise elu järjepidevusega. Autentsed võivad olla erinevatel ajalooperioodidel tehtud originaalsed juurdehitised.

Jukka Jokilehto interpreteerib John Ruskini raamatus "Seitse lampi arhitektuurist" lampidele omistatud erinevaid tähendusi, tulenevalt autentsuse mõistest tänapäeval. Siinkohal näitena üks neist.

Mälu lamp – Igal mälestisel on oma ajalooline ja kunstiline mõõde, seega ka kaks omavahel tihedalt seotud autentsust: kunstiline ja ajalooline autentsus. Igasugune kunstiteos peegeldab oma aega, selle kultuurilist, majanduslikku, ühiskondlikku ja poliitilist situatsiooni lisaks kunstnikuhinge enda väljendust. Just seetõttu omandab mingil ajahetkel loodud teos oma kompleksuses unikaalsuse. Aeg veereb omasoodu ning sellest teosest tehtud reproduktsioon jääb ikkagi ainult koopiks, ka siis, kui seda eksikombel originaaliks peetakse.

Tänapäeval peab Jokilehto autentsust kultuuriväärtuse põhiolomuseks. "Olla autentne ei ole aga väärtus *per se*; pigem võib seda mõista objekti või mälestise seisukorra ning spetsiifiliste omaduste vahelise suhtena. Autentsust ei saa objektile lisada, seda võib vaid tema olemasolu piires näidata."

Autentsuse mõiste on saavutanud viimastel aastatel üha suureneva tähtsuse, mis tuleneb ühiskonnas asetleidvatest fundamentaalsetest muutustest. Uute tehnoloogiate ja tootmismeetodite kasutuselevõtmine paneb rõhku kvantiteedile ja kiirusele ning sellest tulenevatele uutele materjalidele. Päevakorda on kerkinud kaasaegse kunsti ja arhitektuuri ning tehnikapärand, mis vajavad samasugust hoolikat käsitlemist kui endiseaegsed mälestised, kuna nad võivad sama kergesti kaotada oma olemuse ja autentsuse. Viimasel ajal räägitakse autentsusest veelgi laiemas tähenduses. Autentsuse küsimus on kompleksne, hõlmates palju erinevaid kultuurilisi ning traditsioonilisi aspekte. Autentsus laieneb kultuuripärandile tervikuna, olles seotud tema füüsilise ja vaimse olemusega ning tähenduslikkuse teadvustamisega.

Seoses tänapäeva ühiskonna identiteedi ja autentsuse otsingutega, on kõige olulisem hoolitseda möödunud aegade pärandi autentsuse säilitamise eest. Sellest kujuneb tuleviku mälu võti, mis vajab õiglaselt alalhoidmist tulevaste põlvete tarvis.